

מוצאי שבת
ירושלים: 18:10
תל אביב: 18:12
חיפה: 18:10

הדלקת נרות
ירושלים: 16:57
תל אביב: 17:15
חיפה: 17:06

הרב אלעזר וולף
 רב מרכז י.נ.ר וחבר הועדה הרוחנית

פרשת תצוה

י"ד באדר תשפ"א | פורים

שלושה מבני אישיות במגילה

שלוש דמויות במגילה בולטות במבנה שהם מציירות בפנינו. אחשוורוש - איש התענוגות, המן - איש הכח ומרדכי ואסתר - אנשי האמונה.

בין שיעוריו ותורתו של ראש ישיבת פתחי עולם רבי אליהו מאיר פייבלזון שליט"א נתקלתי השבוע בשיעור העוסק בשלושה מבני אישיות במגילת אסתר שם הוא מעמיק במבנים אלה כעמדות נפשיות ומבטים שונים על החיים.

אין לראות באחשוורוש, לדבריו, רודף תענוגות בעלמא, יש לזכור כי אחשוורוש העמיד ממלכה אדירה המניפה את התענוג כשיטה וכדרך חיים.

מלכות אחשוורוש כפי שמציגה לנו המגילה היא מלכות של חוק וסדר. היושבים ראשונה במלכות הינם החכמים יודעי העתים "כי כן דבר המלך לפני כל יודעי דת ודין", המבנה החוקתי של המדינה בולט לאורך כל סיפור המגילה. הצירוף של רדיפת התענוגות יחד עם המרכזיות של החוק והסדר, מורים כי יש כאן מגמה להציב את העונג כשיטה וכאידיאולוגיה.

"כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש" מלמדים אותנו על עקרון המדרוך את חיי המדינה והעם כולו, לפיו הגשמת רצונותיהם של כל איש ואיש הינו ייעוד חיי האדם עלי אדמות.

כדי להבין את הדברים, יש לתת הדעת על העקרון הבא: האדם בעצם הווייתו מתקשה לחיות כלי תכלית וייעוד, מוגבלות האדם והמוות הממתין אחורי המפתן מטרידים את חיינו כמקרה זמני וממילא גם חסר משמעות. התווה וההבל שבחיי האדם מכים בו בכל עת ומערערים את תחושת הערך של קיומו.

ומציבים בפניו את שאלת משמעות קיומו הרופף והשברירי, האדם מתקשה לקבל את חיינו כמקרה זמני וממילא גם חסר משמעות. התווה וההבל שבחיי האדם מכים בו בכל עת ומערערים את תחושת הערך של קיומו.

אחת הדרכים לפתור בעיה קיומית זו הינה על ידי החיפוש אחר התענוגות. העונג והגירוי המתחדשים בכל רגע, בכוחם לייצר את התחושה ש'משהו גדול קורה' כך נוצרת תחושה של ערך. כך מקבל האדם תשובה כלשהי לשאלת האני. החוויות והריגשים מאפשרים להסיח דעת מהקיום המעורער של האני. עד שהאדם עשוי לראות בתאוותיו הגדרה של זהותו.

המגילה מלמדת אותנו גם את המחיר שתפיסת העולם הזו גובה מהחבר. אחרי מאה שמונים ושבע ימי משתה ותענוגות, עדיין נדרשו לשיא שלא היה במהלכם, "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אמר למהומן וכו' להביא ושתי המלכה בכתר מלכות להראות העמים והשרים את יפיה כי טובת מראה היא" במיוחד זועקים הדברים לפי דברי חז"ל שביארו כי דרישה זו באה מן ההמון השבע ומותש מרוב תענוגות, המבקשים, להביאה בפניהם ערומה.

זאת ועוד, חברת התענוגות מפתחת אדישות קיצונית למציאות. החוויות המסעירות

שחווה החברה בזו שמצטמצמות כולן בהנאות חושיות ורגעיות, אוטמות את החושים המוסריים והחברתיים. אמנם תיתכן בחברה כזו יסוד של שיתוף פעולה ושל חיי ציבור אך אין בו מקום ליחס של ממש לזולת. לא לחינם כאשר שמע המלך מאסתר במשתה שעשתה לו עם המן כי נמכרנו אני ועמי הוא שואל "מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו ליבו לעשות כן". הוא איננו זוכר כלל במה דברים אמורים.

גם הציבור הרחב, כשניתנת בפניו ה'דת' להשמדת עם, אין בהם סערה, לא כאב ולא זעם, אפילו לא שמחה. מבוכה. משהו לא ברור, משהו מביך.

המן הרשע, לעומתו, יתכן שנהג בסגפנות, הוא מכון את מבטו בנקודה אחת - האינטי בעצמו.

התשובה שנותן המן לשאלת האני המעורער היא הגדרה וניפוח של האני. הוא כובש ומדחיק את תחושת החולשה ע"י העצמת האני, הוא דואג לחיזוק האני ע"י כיבוש של מוקדי כח והשפעה, הערצת ההמון נוסכת בו תחושת עוצמה עד אשר אין בו מקום פנוי למחשבה על גבולות הקיום שלו.

קל מאוד למצוא את המחיר הנורא של תפיסת עולם זו. הרצח, גם הרצח ההמוני, כדרך לפתור בעיות נובעים מתפיסה זו. האני המוגדל באופן מלאכותי אינו מסוגל לקבל התנגדות להתפשטותו, וגם אינו משאיר מקום לאחר, כך שהרג הופך לפיתרון זמין. עם הזמן כאשר הכח הופך למדרוך בחיים היא מגיעה עד למשוואה לפיה 'אם אני חזק ממך אין סיבה שלא אהרוג אותך'. הכח הופך למקור הצדק.

המגילה מראה לנו גם את חולשתו של אדם זה, "וכל זה איננו שווה לי בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי..." - די באדם אחד הבטוח בעצמו בכדי לנפץ את כל תחושת הערך שצבר איש הכח דרך כבודו ומעמדו.

מעניין להיווכח גם במערכות היחסים בחברה מסוג זה, כאשר אוהביו וזרש אשתו משכבר הימים בעודו בגדולתו הופכים באחת ל"חכמים" וזרש אשתו, כאשר מתגלה הסדק הראשון בגדולתו.

לעומתם מציעה התפיסה המיוסדת על אמונה עמדה של ערך מהותי לקיומו של האדם, גם בגבולות המצומצמות והבלתי ידועות בהם הוא מתקיים, הוא יודע כי הוא חי ופועל ברצונו הנצחי של הקב"ה. גם האופק שניתן לו - הוא יודע כי מאת הבורא הוא ניתן. לפעול בו לפי הידע שברשותו. הא ותו לא. מה שמעבר להשגתו אינו מטריד את מנוחתו מפני שאיננו נדרש לדעתו. מה שבולט בהנהגותיהם של מרדכי ואסתר.

האני המאמין אינו צריך לנפח את עצמו באופן מלאכותי וגם לא לברוח מהעיונות עם שאלה זו. האני החלש, בשבילו הוא חזק דיו.

פורים שמח ושבת שלום

מרכז י.נ.ר - המרכז המוביל והמקצועי ללימודי ייעוץ והנחייה | בית הדפוס 30, ירושלים • 02-6321600 • MERKAZ@YNRCOLLEGE.ORG YNRCOLLEGE.ORG

073-3383800

רדיו קול המשפחה

2873* בית הוראה לשאלות הלכתיות:

02-6321609

קו י.נ.ר בקהילה
 ייעוץ אישי, זוגי ומשפחתי